

Klinisk Etikkomite Helse Stavanger

Årsmelding 2021

Klinisk Etikkomite, Helse Stavanger

Komiteen har i 2021 bestått av følgende medlemmer:

Jone Schanche Olsen, overlege, Klinikk for psykisk helsevern (Leder)

Anne Katrine Bergland, overlege, Mottaksklinikken

Marianne Secher, brukerutvalget, Helse Stavanger HF

Rabia Yildiz, ass avdelingssykepleier, Klinikk for psykisk helsevern, voksne

Jannicke Horjen Møller, anestesilege, Klinikk A

Bente Rossavik, Fagsjef for sykepleietjenesten kirurgiske fag

Ina Trane, juridisk rådgiver, FFU

Annbjørn Bø Sørhus, Kreftsykepleier ABK

Johannes Hendrik Langeveld, psykologspesialist, klinikk for psykisk helsevern

Helene Lund, fagutviklingssykepleier, AMK-Prehospital klinikk

Heidi Smith, lege i spesialisering, barneklubben.

Helge Hansen, sykehusprest, seksjon prestetjeneste, etikk og livssyn, FFU(sekretær).

Komiteens mandat

Klinisk etikkomité skal:

- Bidra til økt etisk bevissthet og kompetanse om verdispørsmål knyttet til pasientbehandling
- Bidra til økt forståelse av forholdet mellom klinisk-etiske problemstillinger og spørsmål knyttet til ressursbruk og prioriteringer i helseforetakene
- Bidra til at pasienter og pårørende blir godt ivaretatt i møte med spesialisthelsetjenesten
- Bidra til økte ferdigheter i å identifisere, analysere og avklare etiske problemer og dilemmaer
- Stimulere til systematisk etisk refleksjon og bistå i drøfting av konkrete etiske utfordringer før og/eller etter at beslutninger tas
- På forespørsel gi råd om hvordan konkrete etiske problemer kan løses
- Være åpen og ikke-diskriminerende i livssynsspørsmål
- Bidra til virksomhetenes kvalitetsarbeid

Sammensetning:

- KEK skal ha leder og sekretær
- KEK skal være bredt tverrfaglig sammensatt og skal ha med kliniske beslutningstakere
- KEK bør som minimum ha en brukerrepresentant som medlem
- KEK bør ha medlem med kompetanse i medisinsk etikk
- KEK bør ha medlem med helserettlig kompetanse

Mandat (forts.)

Organisering, oppnevning og økonomi:

- KEK skal være frittstående og uavhengig
- Medlemmene av KEK oppnevnes av direktøren for helseforetaket
- Leder og medlemmer oppnevnes for 3- 4 år av gangen med mulighet for forlengelse
- KEK skal sikres nødvendige ressurser og ha et eget budsjett
- Leder og sekretær må sikres rammer som gjør det mulig å ivareta arbeidet innenfor vanlig arbeidstid ved frikjøp / fristilling av annet arbeid
- Medlemmene må sikres rammer for å delta i arbeidet og skal ha ressurser for å kunne tilegne seg nødvendig kompetanse i klinisk etikk

Arbeidsform:

- Alle kan henvende seg til KEK
- Behandling av saker skal som hovedregel skje med basis i anonymiserte pasientopplysninger. Ved fravikelse fra hovedregelen om anonymisering, må det innhentes samtykke fra pasienten før saken fremlegges for KEK, jf. helsepersonelloven § 22. Medlemmene i KEK har taushetsplikt om personidentifiserende opplysninger (eller helseopplysninger) de får adgang eller kjennskap til som medlem av komiteen. Deltakere i KEK som ikke omfattes av helsepersonelloven (for eksempel jurist og brukerrepresentant) bør underskrive taushetserklæring
- Komiteen bestemmer selv møtehyppighet og arbeidsform innen mandatets rammer, men komiteen skal ha mulighet for å samles på kort varsel i hastesaker
- Komiteen skal skrive referater
- Komiteen skal skrive årsrapport
- Komiteens arbeid skal jevnlig evalueres iht gjeldende rutiner for evaluering i helseforetakene

Etikkseminarer på SUS

- Komiteen skal delta aktivt i etikksatsingen i Helse Stavanger HF og bidra til bevisstgjøring om etiske problemer knyttet til ressursbruk og prioritering (mandat)

Seminarene er en mulighet til å nå mange med et poengtert budskap.

Seminarene er på to timer, kl. 13:00-15:00, og det er rundt 100 stk. som pleier å komme på seminarene.

KEK ønsker å understøtte all god etikkrefleksjon og praksis som skjer i organisasjonen. I forhold til seminarene vil KEK ta opp tema som oppleves nære og aktuelle, både for de som jobber pasientnært i klinikken og også ledelse i foretaket som i sin arbeidshverdag møter dilemmaer og verdikonflikter.

Både vår og høst-seminarene på SUS ble utsatt på grunn av smittevern hensyn knyttet til Covid 19.

Ambisjon om å ha etikkseminar vinter 2022, da med tema: **Diagnoser: Moral, makt og avmakt.**

Vårseminar/høstseminar 2021

Diagnosenes makt

- Etske refleksjoner rundt aktuelt tema.

Bjørn Hofmann, professor i medisinsk filosofi og etikk ved NTNU Gjøvik og Universitetet i Oslo. Foto: Anbjørg Kolaas

Aula sydbbygg:
kl. 13:00-15:00.

Seminaret er åpent
for alle, og det
trengs ingen
påmelding.

Utsatt på grunn av Covid 19

INTERNSEMINAR 27. september 2021- Ølberg-seminaret

Samtale i KEK rundt rolleforståelse, ressurser og strategi.

Hva er KEK sitt mandat, og hvordan forstår KEK sin rolle og funksjon i Helse Stavanger HF?

Hvilke ambisjoner skal KEK ha i tiden fremover?

Samtale knyttet til pågående GAP analyse og hvordan denne skal tas videre.

Verdidilemma og vurderinger under Covid 19-tiden.

Innledning til samtale ved prosjektleder direktørens kontor, Elisabeth Haga Jacobsen.

Film: Making sense together: Om makt og avmakt i psykisk helsevern

Foto: Promo

Statistikk:

- Antall møter i 2021: 13
- Antall saker til komiteen: 10.
 - (6 fra somatikken, 4 fra psykisk helsevern).
- Internseminar: 1

Det årlige fellesmøte med Klinisk etikkomite på Rogaland A- senter ble utsatt, pga. hensyn til smittevern og situasjonen med Covid 19.

Saker til klinisk etikkomite

- Klinisk etikkomite ved Helse Stavanger HF skal være et forum der ledelsen, ansatte og pasienter kan drøfte klinisk etiske problemstillinger knyttet til sykehusets kliniske virksomhet. Klinisk etikkomite skal være en beslutningsstøtte i diskusjon av vanskelige etiske problemstillinger i tilknytning til pasientbehandlingen (fra mandatet).

For å strukturere drøftingene bruker komiteen en 6-trinns refleksjonsmodell, utviklet ved Senter for Medisinsk Etikk ved Universitetet i Oslo:

Hva er de etiske problemstillingene?	Hva er fakta i saken?	Hvem er berørte parter og hva er deres syn?	Hvilke verdier aktualisere?	Hvilke lover / retningslinjer aktualisere?	Hvilke handlingsalternativ finnes?
--------------------------------------	-----------------------	---	-----------------------------	--	------------------------------------

SME-modellen

KEK Helse Stavanger forstår etisk drøfting som en systematisk demokratisk verdisamtale om et etisk dilemma. En samtale som stimulerer et mangfold av perspektiv og leder til handlingsalternativ.

Komiteen har både prospektive og retrospektive etiske drøftinger. Den ønsker å arbeide aktivt og kontinuerlig for å identifisere og bygge ned tersklene for å løfte inn saker til komiteen.

På den neste siden er det eksempler på etiske dilemmaer som avdelinger har kommet til KEK med.

Sak fra psykisk helsevern

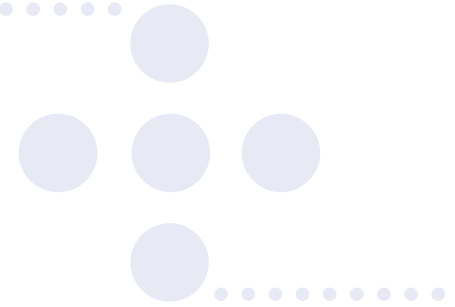
Begrensninger i utgang til lufting til pasienter på tvangsvedtak.

Er nåværende praksis på avdelingen forenlig med forsvarlig helsehjelp og god omsorg? Strider nåværende praksis med grunnleggende menneskelige rettigheter og behov?

Komiteen oppfatter at det etiske dilemmaet i hovedsak dreier seg om at en gruppe pasienter blir fratatt verdien av frisk luft og lys, fordi hensynet til at pasienten ikke skal rømme, eller at hensyn til budsjett og økonomi blir styrende for praksisen.

Som en del av sin refleksjon pekte KEK på dette:

...refleksjon KEK

KEK hører at avdelingen har et sterkt engasjement for at pasientene skal få rett til å komme ut til lufting og være ute i blant lys, luft og lyder.

Slik KEK hørte det, mener avdelingen at dette også er en sentral del av behandlingen, og at det kan styrke noe av det felles menneskelige og ta bort følelsen av isolasjon og å være institusjonalisert. Å få tilgang på dagslys er også svært viktig for etablering av en så god døgnrytme som mulig.

KEK hører dilemmaet som avdelingen kom med til komiteen, og komiteen vil videre oppmuntre avdelingen til å ta saken videre på den måten avdelingen ser som mest tjenlig.

Video 113- goder og byrder?

AMK/Prehospital klinikk ønsket KEK sitt bidrar til å løfte den etiske diskusjonen, og identifisere og vurdere ulike etiske aspekt med implementeringen av videostream ved 113.

Implementering av Video 113 ble utført medio mars 2021, som en del av en nasjonal utrulling. Videostream blir opprettet etter samtykke fra innringer/pasient etter en vurdering i forhold til hensikt/behov for videooppkobling. Innringer/pasient kan være sterkt preget av følelser og stress når samtykket innhentes. AMK operatøren kan da få sterke synsinntrykk, samt at innringer blir bedt om å filme en pasient som er døende eller som allerede har avgått med døden.

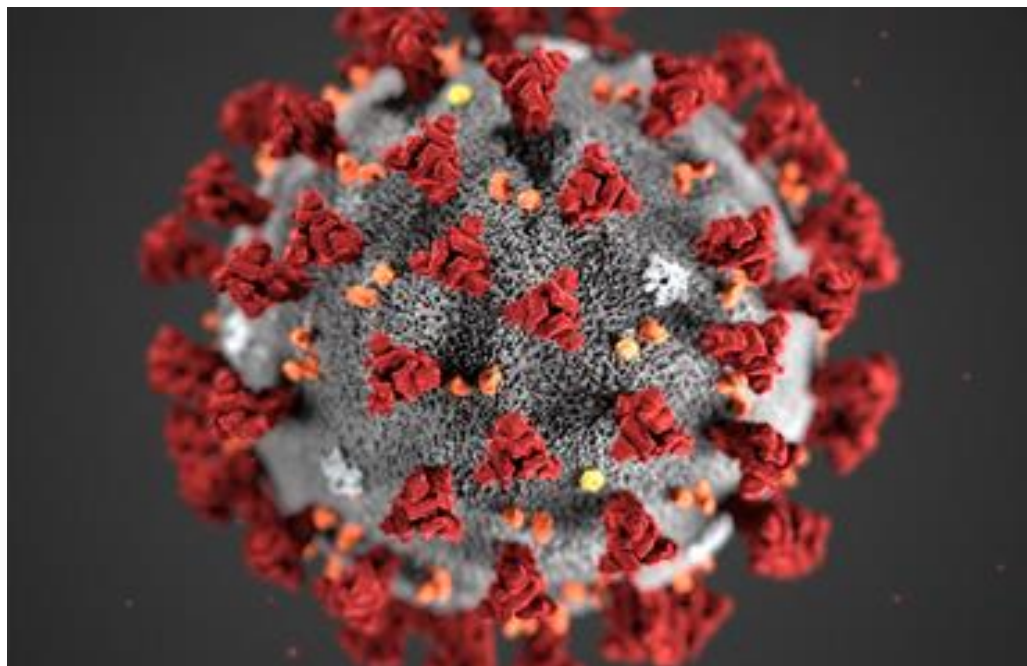

KEK oppfatter at det etiske dilemmaet dreier seg om verdispørsmål knyttet til hvor stor belastning man kan påføre noen, for at flere skal få en gevinst, i dette tilfelle flere overlevende.

Den teknologiske utvikling fører til en utvikling av omfanget og bruken av helsetjenester. Det er foretatt en Ros-analyse av metodikken, men man kan likevel si at Video 113 på mange måter enda er et utforsket område, der man trenger mer kunnskap og forskning på effekten av denne tjenesten.

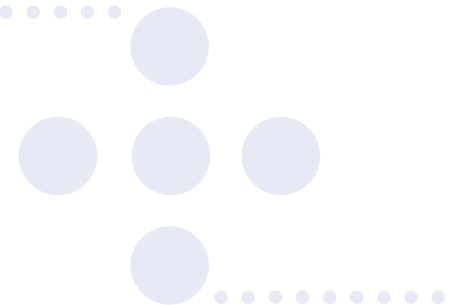
KEK ser at denne praksisen reiser en rekke spørsmål, og det er ikke uten videre enkelt å svare disse ut. Dels fordi praksisen er så ny, og vi vet lite om langtidsvirkningene av dette. Videre er det også utfordrende å vite hvordan et samtykke/ikke samtykke landet hos innringer i en krisesituasjon. Hva ønsker de dypest sett, og hva er det reelle handlingsrommet de blir satt i ved å få spørsmål om å sette på kamera?

KEK og Covid 19

KEK har forsøkt å være særlig oppmerksomme på verdikonflikter og dilemmaer i helseforetaket, knyttet til situasjonen rundt Covid 19. Dette har kontinuerlig vært en del av samtalene i KEK, og noen saker har også vært direkte knyttet til Covid 19.

KEK i undervisning

KEK sine medlemmer blir brukt i klinikken til ulike undervisningsoppdrag. Eksempler på dette er:

Presentasjon av KEK og KEK sin arbeidsmåte (SME-modellen).

Grunnlagsetikk og medisinsk etikk.

Etisk refleksjon basert på case.

KEK har merket pågang i undervisning etter at de nye læringsmålene i Lis-utdanningen er kommet.

KEK vil arbeide for å styrke den etiske refleksjonen i hele foretaket, og ser også dette som en del av det kontinuerlige kvalitetsarbeidet i foretaket.

Rammer og ressurser i KEK

KEK sitt budsjett ligger innenfor seksjon prestetjeneste, etikk og livssyn.

Alle som ønsker kurs og kompetanseheving i KEK har fått mulighet til dette.

Sekretær i KEK er frikjøpt i 20% til å utøve sekretærfunksjonen i komiteen. Arbeidet her er knyttet til innkallinger, referater, drøftingsnotater, kontakt med avdelinger om forberedelse av innmeldte saker, oppdatere KEK på ressurser fra Senter for medisinsk etikk fra UIO, og arbeide for at KEK og etisk refleksjon kan gjøre seg gjeldende i så stor grad i hele organisasjonen.

KEK ønsker å være relevant og tilgjengelig for hele Helse Stavanger HF. Det innebærer at komiteen kan ta imot en bredde av saker, både de mer pasientnære erfaringene i klinikken, men også mer overordnede prinsipielle emner knyttet til dilemmaer og prioriteringer på organisasjonsnivå.

Faglig påfyll i løpet av 2021

Senter for medisinsk etikk (SME), ved Universitetet i Oslo, er tillagt ansvaret for nasjonal koordinering og fagutvikling av de kliniske etikkomiteene (KEK). Dette innebærer at SME bistår komiteene ved etablering og gir tilbud om kompetanseutvikling. I tillegg arbeider SME med erfaringsutveksling, kvalitetssikring og forskning.

I løpet av 2021 deltok flere representanter fra KEK, Helse Stavanger på følgende arrangement i regi av SME:

- Nasjonalt høstseminar for kliniske etikkomiteer i spesialisthelsetjenesten. 5 stk.
- Introduksjonskurs for nye medlemmer i KEK. 2 stk.

- Det er viktig at medlemmene får muligheter til faglig påfyll, og på den måten settes i stand til å fylle rollen i KEK på best mulig måte. Det er et godt engasjement i KEK for å dra på kurs og konferanser.

Ta kontakt med KEK.

Opplever du etiske dilemmaer som del av din arbeidshverdag?

Ta kontakt med Klinisk Etikkomite, Helse Stavanger. Kontaktpersoner:

Leder: Jone Schanche-Olsen: jone.schanche.olsen@sus.no

Sekretær: Helge Hansen: helge.hansen@sus.no

For mer informasjon om KEK:

Se KEK sin hjemmeside på intranettsiden på Pulsen.

For mer informasjon om Klinisk etikkomite; se KEK sin intranettside.

Kontaktpersoner:

Jone Schanche Olsen, leder

Helge Hansen, sekretær

